

مبانی فکری سلفیه

عنوان انگلیسی:

عنوان عربی:

نویسنده: مهدی فرمانیان

استاد راهنما: حضرت آیت الله دکتر احمد بهشتی

مقطع: دکتری

استاد مشاور: حجت الاسلام دکتر احمد عابدی - دکتر علی الله بداشتی

رشته:

استاد ناظر:

دانشگاه: دانشگاه قم

تاریخ دفاع: 1388

واحد:

کلمات کلیدی: سلف، عقل، نقل، ظاهر، مجردات، حقیقت و مجاز

سلفیه عنوان جریانی از اصحاب حدیث اهل سنت با گرایش های گوناگون است که عقل را در فهم الهیات شایسته ندانسته، بر نقل تاکید فراوان دارد. این جریان فکری معتقد است که فهم سلف سه قرن اول هجری از همه فهم ها - متکلمان ، فلاسفه، عرفا و دیگر مذاهب - بهتر و خالص تر و به حق و حقیقت نزدیک تر است و دیگر فهم ها - بالاخص عقل گرایان و شهودیان - از خلوص خالی است. سلفیه اصطلاحی است که اگر چه در یکصد سال اخیر رواج یافته و بیشتر به کار می رود، اما ریشه در تفکر حدیث گرایان ظاهر گرا دارد و آرای جدید ابن تیمیه، ابن قیم ، ابن الوزیر را به عنوان تفکر سلف مطرح می سازد. مبانی فکری را می توان در چهار بخش هستی شناسی، معرفت شناسی، معنا شناسی و روش شناسی تقسیم کرد، ولی باید متذکر شد که در تفکر سلفیان این چهار بخش آنچنان به هم تنیده که تفکیک آنها کمی مشکل و گاه با تداخل همراه است. در هستی شناسی، سلفیان تقسیم هستی به محسوس و غیر را نمی پذیرند و معتقدند تمام هستی محسوس است، اما تقسیم هستی به غیب و شهود به علت وجود این الفاظ در قرآن را می پذیرند. در مبانی معرفت شناسی، از منابع شناخت ، فقط نقل را قبول دارند و برای عقل در موضوعات ماورای طبیعت نقشی قائل نیستند. روش سلفیه توجه تام به فهم سلف و ظاهر گرایی است و در معنا شناسی تاویل و مجاز را در متون مقدس منکرند. پذیرش این مبانی فکری ، موجب پذیرش خدایی انسانوار و فهمی تشبیهی - تجسیمی در باب ذات و اسماء و صفات خداوند شده و پیروان این اندیشه را چنان جزم گرا کرده که تنها خود را حق دانسته و دیگران را باطل محض؛ اما دلایل آنان درباب خلوص فهم آنها ، به شدت مورد نقد دیگر جریان های فکری اسلامی قرار گرفته است. این پایان نامه به تبیین و نقد این مبانی می پردازد.